

JOHÁNEK Z NEPOMUKU

vydává *Matice sv. Jana Nepomuckého*

SÍLA VÝROČÍ

Doba vstoupila do závěru roku, v němž slavíme významné výročí **300 let od blahorečení sv. Jana Nepomuckého**. Mohl bych vyjmenovat plno komplikací, které přinesla tato podivuhodná doba, a vše uzavřít s tím, že se udělalo maximum. Tak bych asi splnil daný úkol, ovšem nenabídl bych žádný posun do nádherného světa milující Boží náruče. Jsem ale trvale přesvědčen, navzdory dnešním složitým okolnostem, že síla ducha přetrvávající po staletí nás k tomuto cíli bezpečně dovede. A proto je také důležitou motivací věnovat se s citlivou péčí odkazu našeho mučedníka sv. Jana právě prostřednictvím významných výročí. Co chci zdůraznit, je skutečnost, jež nás posunuje do fáze, ve které si uvědomujeme, jakým způsobem pokračovat dál a neustat v úsilí o šíření odkazu našeho patrona a o zviditelnění jeho rodiště jako významného poutního místa. Chtěl bych zde připomenout také P. Strnada, působícího v Nepomuku ve dvacátých letech minulého století (což nebyla pro katolickou církev doba lehká – devastovaly se nejen mariánské sochy, ale také sv. Jana Nepomuckého), jenž svou oddaností církvi navzdory všem problémům vybudoval Svatojánské muzeum a zorganizoval v roce 1929 oslavy **200 let od svatořečení sv. Jana Nepomuckého**. Tento kněz dal zásadní základ pro naši činnost nejen v nepomucké farnosti, ale i v naší Matici a při znovuoživení muzea.

Nemohu ani opomenout rok 1993, kdy se naše společnost ještě zdatně vzpamatovávala z pozůstatků vlády jedné strany – a do toho vstoupilo, jako očisťující světlo pěti hvězd, **výročí 600 let od mučednické smrti našeho Johánka z Pomuku**, vskutku na tehdejší možnosti velmi důstojně. Je to jasný důkaz, jak i v průběhu sta let mohou tak významná výročí působit na změny v našem životě a duchovně nás vést tím správným směrem.

Při organizaci letošních oslav jsme se snažili dostat odkazu a významu svatosti nám seslané na našeho rodáka i pro současnost a budoucnost ve všech směrech duchovní, kulturní a vzdělávací činnosti.

V mnoha případech se nám opět objevily nové skutečnosti tohoto vlivu jak v minulosti, tak i v dnešních časech. Dobrým příkladem byla i spolupráce s Ústavem pro studium totalitních režimů, který se jako jeden z mála poctivě věnuje perzekuci církvi a věřících, a to nejen v naší zemi, ale i v celém postkomunistickém světě, kde lze doložit velkou působnost odkazu našeho světce v boji se zlovůli moci světské, jež myslím dnes překonává orwellovskou představu totality.

Symbolika sv. Jana Nepomuckého je také zastoupena v širokém spektru uměleckých počinů a to je nádherná motivace k tomu, jak posunout a obohatit tak významné výročí. Z těchto důvodů bylo pro nás zásadní zprostředkovat přenos mnoha našich akcí k široké veřejnosti a do všech koutů naší planety. K tomu mohu s potěšením jen dodat, že se nám dostalo významné podpory od České televize a TV Noe jako hlavních mediálních partnerů jak v živém vysílání (např. Modlitba s Plzeňskou filharmonií k sv. Janu Nepomuckému na TV Noe nebo koncert naší slavné rodačky paní Evy Urbanové na ČT Art), tak v mnoha dalších záznamech a reportážích. Ve spolupráci s panem Bergmanem se podařilo rozeznít v den, kdy slavíme svátek sv. Jana Nepomuckého, tj. 16. května, 300 zvonů ve farnostech zasvěcených tomuto světcovi po celém světě. Vše lze lehce dohledat na stránkách www.svatynepomuk.cz. S již zmíněným hudebním tělesem Plzeňskou filharmonií se nám podařilo připravit multi-mediální školní projekt „Jazyk svatého Jana“, k němuž byl také vydán komiks z Janova života. Pro mnoho členů Matice byl doslova zázrak nalezení dvoumetrové svatojánské litinové sochy v zahradě kláštera řádu Augustiniánů bosých v nedalekých Lnářích. Socha nám posléze byla věnována jako dar a byla umístěna na hlavním nepomuckém kruhovém objezdu, čímž velkou měrou přispěla k vyzdvížení spirituálnosti a významnosti rodiště našeho slavného rodáka. Síla prožitku tak významného výročí byla pak povýšena přítomností celé České biskupské konference, která dala důležitou podporu všem přítomným jak mediálně, tak hlavně duchovně. Musím zde v této souvislosti z celého srdce poděkovat všem, kdo se podíleli na organizaci celého programu oslav, zejména představitelům města Nepomuk, farnosti Nepomuk a mnoha členům Matice sv. Jana Nepomuckého.

Nebylo by složité ve výčtu letošních oslav pokračovat dále, co však považuji za důležitější, je zmínit všeobjímající lásku Boží, jež nás neopouští ani v tomto digitalizovaném konzumním postkomunismu a jež nám ukazuje prostřednictvím světců a jejich výročí jasnou cestu ke spáse.

+Václav Česák, předseda Matice sv. Jana Nepomuckého

SV. JAN NEPOMUCKÝ A HABSBUKOVÉ

Habsburkové si pozvolna oblíbili českého mučedníka Jana Nepomuckého a začali ho chápat za ochránce svého rodu i země, kterým vládli.

Prvním nesporným dokladem, že habsburská rodina mezi českými zemskými patrony uctívala i sv. Jana Nepomuckého, je rozměrný obraz Matyáše Mayera z roku 1631, vytvořený pro pražskou katedrálu na sklonku její obnovy, zaštitěné panujícím císařem Ferdinandem II. Panovník je na obraze znázorněn se svou první manželkou, zesnulou Marií Annou Bavorskou, a s jejich dětmi Ferdinandem III. (českým králem), Leopoldem I. Vilémem (biskupem několika diecézí), Marií Annou a Cecílií Renatou. Spolu s nimi na obraze klečí i druhá Ferdinandova žena, císařovna Eleonora Gonzagová. Všichni se odevzdávají do ochrany nebes, kde sv. Václav se sv. Ludmilou Matce Boží s Dítětem nabízí model pražského dómu a ona nad ním spolu se Synem drží Svatováclavskou korunu. Po stranách jsou v oblacích shromážděni další nebesí ochránci Čech, sv. Zikmund, Prokop, Vojtěch, Norbert, Ivan, Vít a právě Jan Nepomucký. Obraz představuje Habsburky nejen jako světské, nýbrž i duchovní dědice Svatováclavské koruny, kteří v „rakouské zbožnosti“ chovají důvěrný vztah k nebeským patronům země, o kterou mají snahu s jejich pomocí pečovat.

Ze svatovítské kapituly vyšla v 60. a 70. letech 17. století svědectví o ještě starších projevech úcty Habsburků vůči sv. Janovi Nepomuckému. U mučedníkovy hrobu se modlíval už český král a později císař Ferdinand I. Habsburský, rovněž císař Rudolf II. měl světce v úctě, dále Ferdinand II. Tyrolský, Karel II. Štýrský, Arnošt Habsburský a Maxmilián III. Habsburský.

Výše jmenovaný arcivévoda Leopold I. Vilém, bratr císaře Feridnanda III., biskup pasovský, štrasburský, halberstadtský a olomoucký, vrchní velitel císařské armády, uctil v roce 1641 hroby českých patronů v pražské katedrále tím, že je vyzdobil. Na Nepomukův hrob dal postavit tzv. Jeruzalémský svícen, který dal doplnit o pozdně renesanční dřík s rameny pro svíce a pro sedm mosazných bust českých patronů, mezi nimi i sv. Jana Nepomuckého.

Další doklady svatojánské úcty bychom našli v životě dlouho panujícího císaře Leopolda I. Habsburského. Jeho syn císař Josef I. spolu se svým bratrem Karlem a některými členkami habsburského rodu vstoupili do bratrstva sv. Jana Nepomuckého založeného v roce 1706 v Praze Na Skalce. Lze pak vystopovat v jejich životech, že se drželi jednoho z pravidel této konfraternity, totiž že budou šířit svatojánskou úctu. Díky nim se opět rozpochybovaly snahy o Janovo blahorečení a mučedníkův kult se ještě intenzivněji šířil jak po rakouských zemích, tak i na dalších územích, jimž vládli nebo o něž usilovali, případně

na které měli vliv sňatkovým dynastickým spojením. Díky Habsburkům se dostala svatojánská úcta do Španělska, Portugalska, na území dnešní Belgie a do oblastí Uherského království, která byla dobývána zpět na Osmanské říši.

Zvláště rozsáhlý rozkvět svatojánské úcty nastal v době panování císaře Karla VI. Habsburského (1711–1740), který víckrát projevil náklonnost k pražskému mučedníkovi. Vedle něj tak činily ještě intenzivněji dámské členky habsburského rodu, což lze doložit nejenom v císařském sídle Vídni, ale také v zemích, kam se Habsburkovny tou dobou provdaly (saské vévodství spolu s polským královstvím), případně kde vykonávaly politickou vládu (Rakouské Nizozemí). Císař Karel VI. významně podporoval procesy, které vedly nejprve k blahorečení (1721) a pak svatořečení (1729) Jana Nepomuckého. Tohoto dosaženého vítězství svatojánských ctitelů se pak Habsburkové rovněž zúčastnili. Stačí také připomenout, že se někteří z nich stali členy rovněž vídeňského nepomucenského bratrstva, založeného v roce 1709.

Zajímavou kapitolou habsburské úcty vůči sv. Janu Nepomuckému byla skutečnost, že právě tomuto světci byly zvláště svěřovány prosby, aby u Boha vyprosil Karlovi VI. a jeho manželce Alžbětě Kristýně mužského dědice trůnu. Nakonec se však dospělosti dožila nástupnice trůnu Marie Terezie a, jak známo, trůnu se i přes velmi dramatické konflikty nakonec také ujala, byť přišla o část zemí Koruny české. I tato panovnice měla sv. Jana Nepomuckého v obzvláštní úctě a svěřovala mu úspěch zbraní svých vojsk a prosperitu své země.

P. Miroslav Herold SJ

ÚCTA K SV. JANU NEPOMUCKÉMU A JEHO ODKAZ PRO PŘÍTOMNOST

Sv. Jan Nepomucký podstoupil mučednickou smrt na konci 14. století. V počátcích 18. století proběhlo jeho svatořečení a následně se silně rozvinul jeho kult. Vznikaly Svatojánská bratrstva, Habsburkové si ho vybírali jako svého patrona, stal se z něho jeden z největších barokních světců. Bratrstva v něm viděla patrona ochránce dobré cti. Habsburkové, jelikož pomáhal královně Žofii, k němu vzhlíželi jako k pomocníkovi při udržení morálních poměrů u jejich dvorů.. I mešní preface ho opěvuje jako novozákonního Jana Křtitele, který napomínal vladaře k morálnímu životu.

Města a obce zase navazovaly na jeho svržení z Karlova mostu do Vltavy, stal se patronem mostů a vody. Tito lidé se k němu obraceli ve svých modlitbách a prosbách, protože seznávali jeho účinnou pomoc.

Dnes máme mnohé studie a vědecká pojednání o jeho životě, úctě a množství jeho soch a obrazů. Tyto studie zachycují historii, vzdálenou i bližší, každopádně však historii minulou. Neměli bychom však ustrnout jen v minulosti, historických bádáních, která mohou sv. Jana a jeho kult přiblížit, máloco však znamenají pro současnost.

Papež Benedikt XVI. se ve své knize Ježíš z Nazareta zabýval historicko-kritickou metodou, dnes hojně používanou při bádání nad životem Ježíše, a upozorňoval na nebezpečí, že se evangelium stane pouhou mrtvou literou. Dokážeme mnohé popsat, vysvětlit, ale nedokážeme přenést život podle evangelia do současnosti. Jestliže jsme vystaveni tomuto vědeckému nihilismu a postmodernismu v případě Krista, na podobný problém narážíme i u jiných světců a také u sv. Jana Nepomuckého. Východisko z ustrnutí se nalézá ve dvou důležitých principech.

Prvním je nezbytnost církevního rozměru. Je to církev, která z jednotlivých lidských snah vytváří pravdivou mozaiku. Každý člověk může přispět svým malým pohledem, pravdivý a životaschopný celek vzniká skrze církev. Pokud jednotlivé vědecké a historické poznatky nejsme ochotni vložit do pokladu církve, stávají se neplodné. A u sv. Jana Nepomuckého, který je také uctíván jako ochránce práv církve, nelze jeho velikost uchopit vůbec.

A druhým, ještě důležitějším, je Třetí osoba Boží – Duch svatý. Byl to Duch Boží, kterým byl tento světec naplněný ke službě. Ten v něm působil a jen Duch svatý může pro dnešní časy obnovit a aktualizovat jeho charisma, jak to učinil v baroku například u Svatojánských bratrstev, Habsburků či rozšíření jeho úcty jako patrona mostů. Bez zkušenosti z Duchem svatým nejlepší záměry a snahy o obnovení úcty k sv. Janovi musí vyjít na prázdno. Pouhá litera historie ubíjí, Duch však dává života. (Srv. Apoštol Pavel, 2. list Korintským 3,6).

P. Jiří Špiřík, farář Nepomucký

SEZÓNA 2021 VE SVATOJÁNSKÉM MUZEU

Letošní sezónu jsme zahájili 11. května a dovolím si ji ohodnotit jako velice zdařilou. Je všeobecně známo, že letos jsme oslavili 300. výročí blahorečení sv. Jana Nepomuckého – mezi to nejdůležitější patřilo slavení mší svatých a výjezdní zasedání České biskupské konference v Nepomuku v polovině května.

Samozřejmě již během celého roku navštěvovali Nepomuk včetně našeho Muzea novináři a pracovníci médií. A možná i díky nim byl vzbuzen zájem veřejnosti o naše muzejní exponáty a po dlouhém lockdownu se v květnu návštěvnost zvýšila o 300 procent! Do

Svatojánského muzea si začali nacházet cestu jak jednotlivci, tak i skupinky a zájezdy. Zároveň si myslím, že naši vstřícnosti a radosti, kterou nám tato práce činí, si návštěvníci velice cení a rádi se k nám vracejí. Za důležité pokládáme individuální přístup ke každému návštěvníkovi. K prohlídce Svatojánského muzea nabízíme zároveň i komentovanou prohlídku kostela sv. Jakuba Staršího, kde byl Jan Nepomucký pokřtěn, a samozřejmě i kostela sv. Jana Nepomuckého, který stojí na místě, kde se Jan narodil. Během června přijelo několik zájezdů a jejich účastníci byli opět nadšeni. Návštěvníci uvítali i komentovanou prohlídku na místě blízkého, již zaniklého cisterciáckého kláštera, kam chodil zřejmě Johánek do klášterní školy.

Již moje předchůdkyně Bc. Hana Černošousová začala rozpracovávat edukační program pro školy. Tento program jsem tedy dotvořila a nazvala Po stopách sv. Jana Nepomuckého. Měl a má značný úspěch u žáků nepomucké základní školy; navštívili nás také žáci ze školy v Žinkovech. Tento edukační program budeme stále rozvíjet a nabízet i jiným školám jak v nedalekém okolí, tak i v Plzni. Chceme jej také připravit pro děti z mateřských škol i pro studenty škol středních.

Program začíná ve Svatojánském muzeu, kde je dětem promítnuta krátká zábavná a poučná legenda o životě sv. Jana. Poté se jde do kostela sv. Jakuba, místa světcova křtu, kde děti plní jednoduché úkoly. Pak následuje procházka do kostela sv. Jana a pokračuje se do vesničky Klášter, kde stával cisterciácký klášter. Cesta vede podél potoka Muchovka, kudy – podle pověsti – jezdil Johánek na loďce do klášterní školy. Nakonec v kostele sv. Markéty v Klášteře na děti čeká ukrytý poklad. I v listopadu a v prosinci je o náš program pro děti zájem. Máme z toho samozřejmě velkou radost a hlavně z toho, že sv. Jan Nepomucký oslovuje naše děti a je pro ně příkladem a vzorem v této „covidové době“.

A co nás ještě čeká do konce roku 2021? 15. listopadu proběhne vernisáž vánoční výstavy panenek a betlémků plzeňské sběratelky Jiřiny Havlové. Velice se na ni těšíme a věříme, že návštěvníkům udělá v adventní době radost. Přeji všem našim čtenářům klidné a požehnané Vánoce a do nového roku pevné zdraví.

A těším se na vaši návštěvu ve Svatojánském muzeu v Nepomuku!

Štěpánka Kodýdková, ředitelka Svatojánského muzea v Nepomuku

Nepomucká pouť, 16. května 2021

Foto: Milan Demela

Nepomucká pouť, 16. května 2021

Foto Martin Myslivec

Koncert Plzeňské filharmonie v Nepomuku, 16. května 2021

Foto: Martin Myslivec

Zástupci MSJN s kardinálem Dominikem Dukou, 15. května 2021

Foto: Milan Demela

Časopis JOHÁNEK vydává Matice sv. Jana Nepomuckého, Přesaničké nám. 1,
335 01 Nepomuk. Časopis je neprodejný.

www.msjn.cz